Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
H. SAUGMANDSGAARD ØE
представено на 18 септември 2019 година [1]

Дело C-176/18

Club de Variedades Vegetales Protegidas
срещу
Adolfo Juan Martínez Sanchís

(Преюдициално запитване, отправено от Tribunal Supremo (Върховен съд, Испания)

„Преюдициално запитване — Правна закрила на Общността на сортовете растения — Регламент (ЕО) № 2100/94 — Член 13, параграфи 2 и 3 — Действие на правната закрила — Система на каскадна защита — Отглеждане на сортови компоненти и събиране на плодовете от тях — Разграничение между действията, извършени по отношение на сортовите компоненти, и тези, извършени по отношение на събрания материал — Понятие за неразрешено използване на сортови компоненти — Член 95 — Временна закрила“

I. Въведение

1. С преюдициалното си запитване Tribunal Supremo (Върховен съд, Испания) иска от Съда тълкуване на член 13, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕО) № 2100/94 относно правната закрила на Общността на сортовете растения [2].

2. Запитването е отправено в рамките на спор между Club de Variedades Vegetales Protegidas (наричано по-нататък „CVVP“), образувание, упълномощено да защитава правата на титуляря на правната закрила на Общността на сорт мандаринови дървета, и собственика на земеделско стопанство. CVVP упреква последния, че е отглеждал дървета от този защитен сорт, както и че събирал и продавал плодовете от тях, без да е получил разрешението на титуляря и без да му е заплатил справедливо възнаграждение.

3. Запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали, когато земеделски производител е придобил растенията от защитен сорт от разсадник през периода между публикуването на заявката и предоставянето на закрилата, отглеждането на тези растения, както и последващото събиране и продажба на плодовете от тях изискват, от една страна, заплащането на справедливо възнаграждение на селекционера, ако тези действия са извършени през този период, и от друга страна, разрешението на последния, ако същите продължават и след предоставянето на правната закрила.

1 Език на оригиналния текст: френски.

2 Регламент на Съвета от 27 юли 1994 година (ОВ L 227, 1994 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 3, том 15, стр. 197).

II. Правна уредба

A. Регламент № 2100/94

4. Член 5, параграфи 2 и 3 от Регламент № 2100/94 гласи:

„2. За целите на настоящия регламент „сорт“ означава растителна съвкупност в рамките на отделен ботанически таксон от най-ниската известна степен, независимо дали отговаря напълно, или не на условията за предоставяне на право на закрила на сортовете растения, която може:

– да бъде дефинирана чрез изразяване на признаците, характеризиращи даден генотип или дадена комбинация от генотипове;

– да бъде различавана от всяка друга растителна съвкупност чрез изразяването на най-малко един от посочените признаци

и

– да бъде смятана за съвкупност по отношение на нейната годност да се размножава в непроменен вид.

3. Една растителна съвкупност се състои от цели растения или части от растения, доколкото тези части могат да произвеждат цели растения, като и двете са наричани по-долу „сортови компоненти“.

5. Съгласно член 13, параграфи 1—3 от този регламент:

„1. Закрилата на Общността на сортовете растения предоставя на титуляр[я] или титулярите на закрила на Общността на сортовете растения, наричани по-нататък „титуляр“, правото да извършва действията, посочени в параграф 2.

2. Без да се засягат разпоредбите на членове 15 и 16, разрешение от титуляр[я] се изисква за следните действия, свързани със сортовите компоненти или посевния материал на защитения сорт, наричани по-долу „материал“:

а) производство или възпроизводство (размножаване);

б) подготовка за целите на размножаването;

в) предлагане за продажба;

г) продажба или друг вид търговия;

д) износ от Общността;

е) внос в Общността;

ж) съхраняване за целите, посочени в точки а) до е).

Титуляр[ят] може да постави условия и ограничения за издаването на разрешение.

3. Параграф 2 се прилага за посевния материал само ако последният е получен чрез неразрешеното използване на сортови компоненти от защитения сорт, освен ако титуляр[ят] разумно е могъл да упражни правото си, свързано със споменатите сортови компоненти“.

6. Член 94 от посочения регламент, озаглавен „Нарушения“, предвижда в параграф 1:

„Всяко лице, което:

a) извърши, без да има право на това, едно от действията, предвидени в член 13, параграф 2, по отношение на сорт, който е предмет на правната закрила на Общността на сортовете растения;

[…]

може да бъде предмет на съдебен иск от страна на титуляр[я] за прекратяване на това нарушение или за заплащане на справедливо възнаграждение или и за двете“.

7. Член 95 от същия регламент, озаглавен „Действия, предхождащи предоставянето на правна закрила на Общността на сортовете растения“, предвижда, че „[т]итуляр[ят] може да претендира за справедливо обезщетение от страна на всяко лице, извършило, през периода между публикуването на заявката за правна закрила на Общността на сортовете растения и предоставянето на посочените права, действие, което би му било забранено след този период по силата на правата на Общността“.

Б. Конвенцията UPOV

8. Европейският съюз е страна по Международната конвенция за закрила на новите сортове растения[3], чийто член 13, озаглавен „Временна закрила“, гласи:

„Всяка договаряща се страна взема мерки за защита интересите на селекционера през периода между подаването или публикуването на заявката за предоставяне на право на селекционера и самото предоставяне на това право. Тези мерки трябва да имат такъв ефект, че притежателят на селекционното право да може да получи поне правото на справедливо обезщетение от всяко лице, което в посочения период е извършило действия, които веднага след предоставянето на селекционното право изискват съгласието на селекционера, както е посочено в член 14. Договарящата се страна може да предвиди, че тези мерки са действени само по отношение на лица, които селекционерът е уведомил за подаването на заявката“.

9. Съгласно член 14 от Конвенцията UPOV:

„1. (*Действия по отношение на размножителния материал*): a) при спазването на членове 15 и 16 следните действия по отношение на размножителния материал на закриляния сорт изискват съгласието на селекционера:

i) производство или репродукция (размножаване);

ii) поставяне при подходящи условия с цел размножаване;

3 Подписана под егидата на Международния съюз за закрила на новите сортове растения (UPOV) на 2 декември 1961 г. и ревизирана в Женева на 10 ноември 1972 г., на 23 октомври 1978 г., както и на 19 март 1991 г. (наричана по-нататък „Конвенцията UPOV“). Съюзът се е присъединил към тази конвенция с Решение 2005/523/ЕО на Съвета от 30 май 2005 година за одобряване на присъединяването на Европейската общност към [Конвенцията UPOV] (ОВ L 192, 2005 г., стр. 63; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 2, стр. 89).

iii) предлагане за продан;

iv) продажба или друг вид търговия;

v) износ;

vi) внос;

vii) съхраняване за една от споменатите в точки от i) до vi) цели;

б) селекционерът може да даде одобрението си при спазването на определени условия и ограничения.

2. (*Действия по отношение на материала от реколтата*) При спазването на членове 15 и 16, действията, посочени в параграф 1, буква а), от i) до vii), по отношение на материала от реколтата, включително цели растения и части от растения, получен чрез неоторизирано използване на размножителен материал от закриляния сорт, изискват съгласието на селекционера, освен когато селекционерът е имал съответната възможност да упражни своето право по отношение на споменатия размножителен материал“.

III. Спорът в главното производство, преюдициалните въпроси и производството пред Съда

10. На 22 август 1995 г. Nadorcott Protection SARL подава заявка за предоставяне на правна закрила на сорт мандаринови дървета, наречен Nadorcott, до Службата на Общността за сортовете растения (CPVO). Заявката е публикувана в официалния бюлетин на Службата на Общността за сортовете растения от 22 февруари 1996 г.

11. CPVO предоставя поисканата закрила с решение от 4 октомври 2004 г., публикувано в официалния бюлетин на Службата на Общността за сортовете растения от 15 декември 2004 г.

12. Federación de Cooperativas Agrícolas Valencianas (Федерация на земеделските кооперации във Валенсия, Испания) обжалва това решение пред отделението по жалбите на CPVO. Тази жалба има суспензивен ефект по отношение на предоставянето на закрила на сорта до отхвърлянето ѝ с решение от 8 ноември 2005 г., публикувано в официалния бюлетин на Службата на Общността за сортовете растения от 15 февруари 2006 г.

13. Срещу решението на отделението по жалбите на CPVO е подадена жалба пред Общия съд на Европейския съюз. Жалбата няма суспензивно действие по отношение на предоставянето на закрилата и е отхвърлена [4].

14. Nadorcott Protection предоставя на Carpa Dorada SA изключителна лицензия за правата върху растителния сорт Nadorcott. Последното възлага на жалбоподателя в главното производство, CVVP, да предяви искове за нарушение на посочените права срещу ответника в главното производство, г-н Adolfo Juan Martínez Sanchís.

4 Решение от 31 януари 2008 г., Federación de Cooperativas Agrarias de la Comunidad Valenciana/CPVO — Nador Cott Protection (Nadorcott) (T-95/06, EU:T:2008:25).

15. Г-н Martínez Sanchís е собственик на два парцела, върху които са засадени съответно 506 дървета от сорта Nadorcott през пролетта на 2005 г. и 998 дървета от този сорт през пролетта на 2006 г. Тези фиданки са закупени от разсадник в общодостъпен обект през периода между публикуването на заявката за правна закрила на този сорт и предоставянето на закрилата на 15 февруари 2006 г. Оттогава в тези парцели са извършени общо 100 пресаждания.

16. CVVP предявява съдебен иск срещу г-н Martínez Sanchís с мотива, че той е нарушил правата на титуляря на правната закрила на Общността на растителния сорт Nadorcott и на неговия лицензополучател чрез засаждане, присаждане или търговско използване на дърветата от този сорт. По-точно, CVVP предявява, от една страна, иск на основание временната закрила, по отношение на нарушенията, които твърди, че са извършени преди датата на предоставяне на правната закрила на посочения сорт, и от друга страна, иск за нарушение, за действията, извършени след тази дата. Освен да се установи извършването на нарушение, CVVP иска да се преустановят всички посочени по-горе действия, в това число продажбата на плодовете от защитения сорт дървета. В допълнение CVVP претендира обезщетение за вредите, които твърди, че е претърпял вследствие на действията, извършени както преди, така и след 15 февруари 2006 г., и иска публикуване на съдебното решение, което ще бъде постановено.

17. Първоинстанционната юрисдикция отхвърля исковете като погасени по давност съгласно член 96 от Регламент № 2100/94[5]. По-нататък, тази юрисдикция приема по същество, че условията по член 13, параграф 3 от този регламент не са изпълнени, поради което титулярят на закрилата няма право да се противопоставя на извършването на действия по отношение на събрания материал от защитения сорт. Така според посочената юрисдикция титулярят не е доказал, че възпроизводството на мандариновите дървета в разсадник е осъществено без негово разрешение и че не е могъл разумно да упражни правата си във фазата на възпроизводство на тези сортови компоненти.

18. Сезиран с въззивна жалба срещу това решение, Audiencia (Апелативен съд на провинция, Испания), след като приема, че погасителната давност не е изтекла, отхвърля жалбата по същество с мотива, че г-н Martínez Sanchís е закупил разглежданите фиданки от общодостъпен обект преди предоставянето на правната закрила на растителния сорт и изглежда е направил това добросъвестно. При тези обстоятелства според този съд същият е защитен от член 85 от испанския търговски кодекс.

19. CVVP подава касационна жалба пред Tribunal Supremo (Върховен съд) срещу въззивното решение. С акт от 6 март 2018 г., постъпил в Съда на 7 март 2018 г., тази юрисдикция решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) В случай че земеделски производител е закупил фиданки на растителен сорт от разсадник (обект на трето лице) и ги е засадил, преди предоставената за този сорт закрила да започне да действа, необходимо ли е, за да се признае правото за забрана на определени действия, предвидено в член 13, параграф 2 от Регламент № 2100/94 по отношение на по-нататъшните действия на земеделския производител, а именно събиране на последващите реколти от дърветата, да са изпълнени условията по член 13, параграф 3, или, напротив, трябва да се счита, че действията по събиране на реколтата са такива по производство или възпроизводство на сорта, при които се получава „събран материал“, и могат да бъдат забранени от титуляря на растителния сорт, без да е необходимо да са изпълнени условията по параграф 3 [от посочения член]?

5 Според текста на тази разпоредба „[и]сковете съгласно членове 94 и 95 се погасяват по давност след три години, считано от датата, на която окончателно са предоставени права на закрила на Общността на сортовете растения и на която титуляр[ят] е узнал за действието и за самоличността на извършителя на нарушението, а при липса на такава информация, тридесет години след извършването на въпросното действие“.

2) Съобразено ли е с член 13, параграф 3 от Регламент № 2100/94 тълкуване, според което системата на каскадна защита е приложима срещу което и да е от посочените в член 13, параграф 2 [от този регламент] действия по отношение на „събрания материал“, включително самото събиране на реколтата, или само срещу действията, извършени след производството на събрания материал, като например складирането му и търговията с него?

3) Необходимо ли е — при прилагане на системата за разпростиране на каскадната защита, предвидена в член 13, параграф 3 от Регламент № 2100/94, по отношение на „събрания материал“ — за да е изпълнено първото условие, фиданките да са закупени, след като титулярят е получил закрилата на Общността за растителния сорт, или би било достатъчно те да са закупени, докато титулярят се е ползвал от временна закрила, в периода между публикуването на заявката и момента, в който предоставената за растителния сорт закрила е започнала да действа?“.

20. CVVP, г-н Martínez Sanchís, гръцкото правителство и Европейската комисия представят писмени становища пред Съда. CVVP, гръцкото правителство и Комисията са представлявани в съдебното заседание за изслушване на устните състезания от 16 май 2019 г. На 15 май 2019 г. г-н Martínez Sanchís отговаря писмено на въпросите, поставени от Съда с оглед на съдебното заседание.

IV. Анализ

A. По първия и втория преюдициален въпрос

21. Първите два преюдициални въпроса, които ще разгледам заедно, се отнасят до разграничаването на приложното поле съответно на параграфи 2 и 3 на член 13 от Регламент № 2100/94.

22. Тези разпоредби определят действието на закрилата на даден сорт растения, като въвеждат система на „каскадна защита“, съставена от „първична закрила“, отнасяща се до сортовите компоненти, и „вторична закрила“, отнасяща се до събрания материал [6].

23. По силата на тази система за всички действия, посочени в член 13, параграф 2 от Регламент № 2100/94, се изисква, от една страна, разрешението на титуляря на закрилата, когато същите се отнасят до самите *сортови компоненти* [7]. По смисъла на член 5, параграф 3 от този регламент понятието „сортов компонент“ означава „цели растения“, както и „части от растения, доколкото тези части могат да произвеждат цели растения“.

6 Вж. решение от 20 октомври 2011 г., Greenstar-Kanzi Europe (C-140/10, EU:C:2011:677, т. 26). Освен това член 13, параграф 4 от Регламент № 2100/94 въвежда система, която може да се определи като „закрила от трета степен“ и която се отнася до продуктите, получени пряко от размножителния или събрания материал от защитения сорт. Тази система няма отношение към настоящото дело.

7 Понятието „титуляр“ на закрилата на Общността на сортовете растения, използвано в член 13, параграфи 1—4 от Регламент № 2100/94, се различава от понятието „създател“, което е дефинирано в член 11 от този регламент като „[л]ицето, което е създало или което е открило и развило сорта или неговият правоприемник“. Лицето, открило и развило сорта, отговаря само на определението „създател“ преди предоставянето на закрилата, след което то става и „титуляр“ на закрилата.

24. От друга страна, член 13, параграф 3 от посочения регламент гласи, че когато действията, изброени в параграф 2 от този член, се отнасят до *събрания материал*, разрешение от титуляря се изисква само ако са изпълнени две условия. Първо, събраният материал трябва да е получен чрез неразрешеното използване на сортовите компоненти[8]. Второ, селекционерът трябва да е бил лишен от възможността разумно да упражни правото си върху тези сортови компоненти.

25. Така описаните системи за първична и вторична закрила съответстват респективно на системите за закрила на „размножителния материал“ и на „материала от реколтата“, установени в член 14, параграфи 1 и 2 от Конвенцията UPOV, чийто текст Регламент № 2100/94 до голяма степен възпроизвежда. Както е видно от подготвителните работи по този регламент и от текста на последния, въведената от него система се основава на системата, предвидена по Конвенцията UPOV[9]. Поради това насоките за тълкуване, отнасящи се за тази конвенция, са релевантни и за тълкуването на посочения регламент.

26. След като припомних това, нека уточня, че с първия и втория си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали действията по *отглеждане* на дърветата от защитен сорт и по *събиране на плодовете* от тях се обхващат от предвидената в член 13, параграф 2 от Регламент № 2100/94 система за първична закрила[10], така че независимо от изпълнението на условията по параграф 3 от този член за тях да се изисква разрешението на титуляря на закрилата[11].

27. Значението на тези въпроси за разрешаването на спора по главното производство се състои и в това да се определи дали действията по *продажба на така събраните плодове* се обхващат от системата за вторична закрила, установена в член 13, параграф 3 от Регламент № 2100/94, макар фиданките да са продадени на г-н Martínez Sanchís преди предоставянето на закрилата. Последната проблематика е свързана с третия преюдициален въпрос, поради което ще я разгледам във втората част на анализа си[12].

28. Според CVVP отглеждането на защитените сортови компоненти и събирането на плодовете от тях представляват действия по „производство“ на тези компоненти, обхванати от първичната закрила по член 13, параграф 2, буква а) от Регламент № 2100/94. Г-н Martínez Sanchís, гръцкото правителство и Комисията обаче считат, че нито отглеждането на защитените сортови компоненти, нито събирането на плодовете от тях могат да бъдат приравнени на действия по отношение на тези компоненти, попадащи в приложното поле на установената в член 13, параграф 2 от този регламент система за първична закрила.

29. Споделям последното становище.

8 Както изтъкват CVVP и Комисията, първото условие по член 13, параграф 3 от Регламент № 2100/94 може да се разглежда като конкретен израз на общото правило за изчерпване, установено в член 16 от него. Съгласно тази разпоредба „[п]равната закрила на Общността на сортовете растения не се разпростира върху действията, свързани с материала от защитения сорт […], който е предоставен на други лица от титуляр[я] или с негово съгласие на територията на Общността, или с материала, който е произведен на посочения материал“, освен ако тези действия включват било по-нататъшното (и непредвидено при предоставянето) размножаване на въпросните сортови компоненти, било износа за цели, различни от консумацията, на тези сортови компоненти за трета страна, където те не са защитени.

9 Вж. Предложение за Регламент (ЕИО) на Съвета относно правната закрила на Общността на сортовете растения от 30 август 1990 г., COM(90) 347 окончателен, стр. 2. Вж. също двадесет и девето съображение от Регламент № 2100/94.

10 В този контекст понятието „отглеждане“ се използва, за да обозначи засаждането на даден сортов компонент, както и всички действия по поддръжката на този компонент, целящи оптимизирането на производството на цветя или плодове.

11 Разбира се, доколкото това право не е изчерпано по силата на член 16 от Регламент № 2100/94. В случая CVVP изтъква, без твърденията му по този въпрос да се оспорват от други заинтересовани лица, че правото на титуляря не е изчерпано, при положение че той не е дал съгласието си за размножаването на мандариновите дървета от сорта Nadorcott от страна на разсадника.

12 Вж. точки 42 и 43 от настоящото заключение.

30. В това отношение *текстът* на член 13, параграф 2, буква а) от Регламент № 2100/94, доколкото препраща към действията по производство или възпроизводство във връзка със сортовите компоненти — а не със събрания материал, визиран в параграф 3 от този член — се отнася, съгласно обичайната употреба на тези термини, до действията, с които се създават не плодове, а именно нови сортови компоненти.

31. От тази гледна точка не могат да се възприемат доводите на CVVP, че понятието „производство“ задължително обхваща действията по отглеждане и събиране на плодовете, освен ако това понятие бъде лишено от специфично съдържание, отличаващо го от това на понятието „възпроизводство“, използвано в същата разпоредба. Според мен целта на съвместното използване на тези два термина е просто да се изтъкне, че действията, визирани в член 13, параграф 2, буква а) от Регламент № 2100/94, обхващат както вегетативното размножаване на сортови компоненти (в частност чрез присаждане)[13], така и размножаването им чрез създаването на нов генетичен материал[14].

32. Впрочем *генезисът* на Конвенцията UPOV в редакцията ѝ след ревизията от 1991 г. показва волята на нейните автори да не включват използването на размножителния материал за целите на производството на реколта сред действията, за чието извършване се изисква разрешението на селекционера. Това включване обаче се споменава конкретно в първоначално предложения от UPOV текст на член 14, параграф 1, буква а) от тази конвенция[15] — споменаване, което впрочем би било безполезно, ако понятието „производство“, което също се съдържа в него, вече включва подобно използване[16].

33. В това отношение няколко предложения за изменения, подкрепящи включването на използването на размножителния материал за целите на производството на рязан цвят или плодове сред действията по член 14, параграф 1, буква а) от Конвенцията UPOV, стават причина за създаването, в хода на дипломатическата конференция, предшествала приемането на тази конвенция, на работна група, на която е възложено да разгледа тази проблематика[17]. Както подчертава Комисията в съдебното заседание, тези предложения са отхвърлени от работната група, а след това и от авторите на Конвенцията UPOV.

34. Взето е обаче решение за признаване, в член 14, параграф 1, буква б) от Конвенцията UPOV (чието съдържание е възпроизведено в последното изречение на член 13, параграф 2 от Регламент № 2100/94), на правото на селекционера да обвърже издаването на разрешение за действията, за които се изисква неговото съгласие, с определени договорни условия и ограничения[18]. Те могат да се отнасят по-специално до реда и условията за отглеждане и събиране на плодовете от сортовите компоненти, за чието размножаване се изисква разрешението на селекционера[19].

13 Така, в случай че г-н Martínez Sanchís е размножавал дърветата от сорта Nadorcott чрез присаждане — както, съгласно информацията в акта за преюдициално запитване, твърди CVVP в жалбата си и което трябва да се провери от запитващата юрисдикция — CVVP би могъл да се позове спрямо него на първичната закрила, предвидена в член 13, параграф 2, буква а) от Регламент № 2100/94. Отбелязвам в тази връзка, че CVVP вече не изтъква подобно твърдение в рамките на производството пред Съда и че г-н Martínez Sanchís отрича да се е занимавал с каквото и да било размножаване на тези сортови компоненти.

14 Вж. в този смисъл *Würtenberger*, G., *Van der Kooij*, P., *Kiewiet*, B. et *Ekvad*, M. European Union Plant Variety Protection. 2. ed., Oxford University Press, Oxford 2015, p. 128.

15 Вж. член 14, параграф 1, буква а), подточка viii) от основното предложение, изготвено от UPOV (актове на дипломатическата конференция за ревизиране на Международната конвенция за закрила на новите сортове растения, Женева, 1991 г. (наричани по-нататък „актовете на дипломатическата конференция от 1991 г.“), основни документи, стр. 28, и аналитични доклади, т. 859—876).

16 Вж. в това отношение по-специално актове на дипломатическата конференция от 1991 г., аналитични доклади, т. 1024 и 1534.2.

17 Актове на дипломатическата конференция от 1991 г., аналитични доклади, т. 1005—1030.

18 Актове на дипломатическата конференция от 1991 г., аналитични доклади, т. 1529.2, 1529.3 и 1543. Вж. също доклада на работната група, който фигурира сред документите от конференцията (актове на дипломатическата конференция от 1991 г., стр. 145—148).

19 Например в делото, по което е постановено решение от 20 октомври 2011 г., Greenstar-Kanzi Europe (C-140/10, EU:C:2011:677, т. 10), в споразуменията между създателя на защитения сорт ябълкови дървета и членовете на мрежата за продажба на плодовете от този сорт е включена „спецификация“, предвиждаща ограничения, по-специално във връзка с производството на тези плодове.

35. Следователно член 14, параграф 1, буква а) от Конвенцията UPOV и член 13, параграф 2 от Регламент № 2100/94 не предоставят на титуляря на закрилата никакво право да забранява самото използване на сортовите компоненти за целите на производството на реколта. Както „със съжаление и горчивина“ констатира Международната общност на селекционерите на безполово размножаващи се декоративни и овощни растения (CIOPORA) в отговор на решението, прието на дипломатическата конференция, чрез член 14, параграф 2 (на който, припомням, съответства член 13, параграф 3 от Регламент № 2100/94) Конвенцията UPOV „не прави нищо друго, освен да предостави на селекционера косвено средство за последващ контрол на размножителния материал — посредством рязания цвят или плода — убягнал от контрола, който същият упражнява по силата на член [14, параграф 1, буква а) от тази конвенция]“ [20].

36. С оглед на гореизложеното считам, че действията по отглеждане на защитените сортови компоненти и по събиране на плодовете от тях не спадат към категориите действия по член 13, параграф 2 от Регламент № 2100/94, които се отнасят до сортовите компоненти. Следователно титулярят няма право да се позовава на въведената с тази разпоредба първична закрила срещу извършилия такива действия земеделски производител. Той обаче може да се позове на вторичната закрила, предвидена в член 13, параграф 3 от този регламент, за да се противопостави на извършването по отношение на събрания материал на действията, изброени в параграф 2 от този член (като продажбата на плодовете), стига да са изпълнени двете условия по параграф 3 от посочения член [21].

Б. По третия преюдициален въпрос

37. Третият преюдициален въпрос има отношение към взаимовръзката между системата за вторична закрила, предвидена в член 13, параграф 3 от Регламент № 2100/94, и системата за временна закрила, установена в член 95 от този регламент. С този въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали, за да бъде изпълнено първото условие по член 13, параграф 3 от посочения регламент — събраният материал да е получен чрез „неразрешеното използване“ на защитени сортови компоненти — закупуването на фиданките трябва да е осъществено след предоставянето на закрилата.

38. В самото начало считам за уместно да подчертая установеното в Регламент № 2100/94 разграничение между системите за „временна закрила“ и за „окончателна закрила“ на сортовете растения.

39. Тези системи се отнасят до средствата за защита, с които разполага селекционерът, в случай че трето лице извърши действие по член 13, параграф 2 от Регламент № 2100/94. Съгласно член 94, параграф 1, буква а) от този регламент селекционерът може да предяви иск за преустановяване на нарушението и/или за заплащане на справедливо възнаграждение срещу всяко лице, извършило такова действие без негово разрешение след предоставянето на закрилата на съответния сорт растение. Член 95 от посочения регламент предвижда, че когато

20 Актове на дипломатическата конференция от 1991 г., аналитични доклади, т. 1534.3.

21 Този извод не засяга правото на титуляря, посочено от CVVP, г-н Martínez Sanchís и Комисията, да се противопостави на действията по член 13, параграф 2 от Регламент № 2100/94, извършени по отношение на събрания материал, дори ако условията по параграф 3 от този член не са изпълнени, ако събраният материал може да се използва за целите на възпроизводството (вж. в това отношение Съвет на UPOV, „Обяснителни бележки относно действията по отношение на събрания материал съгласно акта от 1991 г. на Конвенцията UPOV“, 24 октомври 2013 г. (наричани по-нататък „обяснителни бележки относно действията по отношение на събрания материал“), стр. 4, т. 3). В този случай събраният материал действително представлява и „сортов компонент“ съгласно определението в член 5, параграф 3 от този регламент. Правата на титуляря обаче са ограничени от член 14, параграф 1 от посочения регламент, по силата на който „[н]езависимо от член 13, параграф 2, и с цел защитата на селскостопанското производство, на земеделските производители се разрешава да използват, с цел размножаване на открито, в собственото си стопанство, на посевен материал от даден сорт, различен от хибридните или синтетични сортове, който се ползва с правна закрила на Общността на сортовете растения“. В случая CVVP уточнява, че плодовете от сорта Nadorcott не могат да се използват за създаването на нови дървета от този сорт, тъй като последните могат да се получават само посредством безполови техники на възпроизводство като присаждането.

през периода между публикуването на заявката и предоставянето на закрилата (наричан по-нататък „периодът на временна закрила“) дадено лице извърши действие, „което би му било забранено след този период“, от него може да се изисква само да заплати справедливо обезщетение [22].

40. Що се отнася до тълкуването на член 13, параграф 3 от Регламент № 2100/94, нито една от заинтересованите страни, представили становища пред Съда, не оспорва, *на първо място*, че понятието „използване“, което се съдържа в него, препраща към извършването на действие по параграф 2 от този член [23]. Този извод се схваща лесно с оглед на целта и общата структура на въведената с тези разпоредби система на каскадна защита. Действително целта на тази система е да позволи на селекционера да предяви правата си върху плодовете, създадени от защитените сортови компоненти, когато същият не е могъл да предяви иск срещу лицето, извършило някое от изброените в параграф 2 от посочения член действия по отношение на самите сортови компоненти [24].

41. В конкретния случай действията по член 13, параграф 2 от Регламент № 2100/94, които се отнасят до сортовите компоненти и чиято дата е релевантна, за да се провери дали е изпълнено първото условие, предвидено в параграф 3 от този член, се състоят в размножаването и продажбата на тези фиданки от разсадника (на което съответства изразът „фиданките да са закупени“ в текста на третия преюдициален въпрос). От отговора, който предлагам да се даде на първия и втория преюдициален въпрос обаче следва, че отглеждането на дърветата и събирането на плодовете от тях не могат да се приравнят на действия, отнасящи се до сортовите компоненти по смисъла на член 13, параграф 2 от Регламент № 2100/94.

42. Тук проличава връзката между тези два въпроса, от една страна, и поставения от запитващата юрисдикция трети въпрос, от друга страна. Всъщност с доводите си, развити в отговор на първия и втория преюдициален въпрос, CVVP цели да се установи, че първото условие по член 13, параграф 3 от Регламент № 2100/94 е изпълнено в случая, що се отнася до действията по пускане в продажба на плодовете след предоставянето на закрилата, *независимо от отговора, който Съдът ще даде на третия преюдициален въпрос*.

43. Подходът на CVVP се обяснява с това, че докато размножаването и продажбата на мандариновите дървета от разсадника се осъществяват през периода на временна закрила, действията по отглеждане на тези дървета и по събиране на плодовете от тях от земеделския производител продължават и след предоставянето на закрилата. Като приравнява последните на действия по „производство“ на сортовите компоненти, обхванати от предвидената в член 13, параграф 2, буква а) от Регламент № 2100/94 първична закрила, CVVP поддържа, че отглеждането на мандариновите дървета и събирането на плодовете от тях са представлявали „неразрешено използване“ на защитените сортови компоненти по смисъла на параграф 3 от този член, независимо че това понятие обхваща само действията, извършени по отношение на тези компоненти след предоставянето на закрилата.

44. Тези доводи трябва да се отхвърлят по съображенията, изложени в анализа ми на първия и втория преюдициален въпрос.

22 Тази разпоредба въвежда в действие задължението, вменено на договарящите страни по Конвенцията UPOV по силата на член 13 от тази конвенция, да вземат „мерки за защита интересите на селекционера през периода между подаването или публикуването на заявката за предоставяне на право на селекционера и самото предоставяне на това право“.

23 Вж. в този смисъл, що се отнася до съответната правна норма, съдържаща се в член 14, параграф 2 от Конвенцията UPOV, Съвет на UPOV, „Насоки за изготвяне на закони въз основа на акта от 1991 г. на Конвенцията UPOV“, 6 април 2017 г. (наричани по-нататък „Насоките на Съвета на UPOV“), стр. 57.

24 Вж. в това отношение и актове на дипломатическата конференция от 1991 г., аналитични доклади, т. 915—934.

45. *На второ място*, заинтересованите страни, представили становища пред Съда, обратно, не са единодушни относно значението на израза „неразрешено“, използван в член 13, параграф 3 от Регламент № 2100/94.

46. От една страна, според CVVP неразрешено използване на сортови компоненти е налице всеки път когато действие по член 13, параграф 2 от Регламент № 2100/94 се извършва без съгласието на селекционера. CVVP отбелязва, че през периода на временна закрила селекционерът няма право да забранява извършването на подобно действие, а може само да иска справедливо обезщетение по силата на член 95 от този регламент. Следователно всяко действие от този вид, извършено през този период, представлявало неразрешено използване дори когато на селекционера е заплатено справедливо обезщетение, тъй като последният не е могъл да даде съгласието си за извършването му[25].

47. От друга страна, г-н Martínez Sanchís и Комисията изтъкват по същество, че след като за изброените в член 13, параграф 2 от Регламент № 2100/94 действия не се изисква разрешението на селекционера през периода на временна закрила, тези действия не могат да се разглеждат като „неразрешено използване“ на сортови компоненти, когато са извършени през този период. При условията на евентуалност Комисията твърди, както прави по същество и гръцкото правителство, че ако са извършени през периода на временна закрила, посочените действия трябва да се считат за неразрешени, ако за тях не е заплатено справедливо обезщетение[26].

48. Основателността на позицията, защитавана от г-н Martínez Sanchís и от Комисията като главна, според мен недвусмислено следва от общата структура на системите за временна закрила и за вторична закрила.

49. В това отношение припомням, че правата, които член 13, параграф 3 от Регламент № 2100/94 предоставя на титуляря върху събрания материал, имат естество на евентуални в смисъл, че позоваване на тях може да се прави само когато селекционерът не е могъл да упражни правата си по параграф 2 от този член срещу лицето (в случая разсадника), извършило едно или няколко от посочените в тази разпоредба действия (в конкретния случай размножаването и продажбата) по отношение на защитените сортови компоненти[27].

50. От тази гледна точка понятието „неразрешено използване“ според мен има смисъл само доколкото едно от действията, изброени в член 13, параграф 2 от Регламент № 2100/94, е извършено по отношение на сортовите компоненти без разрешението на селекционера, *въпреки че това разрешение се изисква*. Така селекционерът може да предяви правата си върху събрания материал само ако задължението за получаване на съгласието му е нарушено.

25 С други думи, CVVP счита, че заплащането на справедливо обезщетение за извършването по отношение на сортовите компоненти, посочени в заявката за правна закрила, на действие по член 13, параграф 2 от Регламент № 2100/94 не изчерпва правата на титуляря върху тези компоненти, нито върху производния събран материал (вж. в това отношение бележка под линия 8 от настоящото заключение).

26 Въпреки че в писменото си становище Комисията застъпва единствено този подход, в съдебното заседание тя уточнява, че го препоръча само при условията на евентуалност.

27 Вж. точки 35 и 40 от настоящото заключение.

51. Член 95 от Регламент № 2100/94 обаче установява не система за предварително разрешение, а само система за обезщетяване на селекционера[28]. През периода на временна закрила селекционерът няма право да забранява действията, изброени в член 13, параграф 2 от този регламент. Следователно извършването им, дори когато не е придружено със заплащане на справедливо възнаграждение, не може да се приравни на неразрешено използване на защитения сортов компонент, тъй като не е извършено в нарушение на какво да е задължение за предварително разрешение.

52. В това отношение член 95 от Регламент № 2100/94 предвижда, че селекционерът „може да претендира“ справедливо обезщетение от страна на всяко лице, извършило „действие, което би му било забранено след [периода на временна закрила]“. Този текст показва, че за нито едно действие, независимо дали се отнася до сортовите компоненти или до събрания материал, не се изисква разрешението на селекционера преди предоставянето на окончателната закрила. От това следва също, че през периода на временна закрила неплащането на справедливо обезщетение на селекционера не води до незаконосъобразност на разглежданото действие като такова[29]. Следователно действието на временната закрила се различава от това на окончателната закрила, предвидена в член 94, параграф 1, буква а) от този регламент, позоваване на която може да се прави срещу всяко лице, извършило, „без да има право на това“, едно от действията, визирани в член 13, параграф 2 от посочения регламент.

53. Освен това съгласно член 19, параграф 1 от Регламент № 2100/94[30] срокът на закрилата на сортовете растения започва да тече, *считано от предоставянето на закрилата*. С оглед на това тази закрила се различава от закрилата, произтичаща от европейския патент, чийто срок се изчислява *от датата на подаване на заявката*[31]. Според мен фактът, че периодът на временна закрила на сортовете растения не се приспада от срока на окончателната закрила, а се добавя към него като отделна закрила в интерес на селекционера, допринася за обосноваване на разликата между обхвата на временната закрила и този на окончателната закрила, като само последната се отнася до действията, извършени по отношение на събрания материал с оглед на първото условие по член 13, параграф 3 от Регламент № 2100/94.

28 Тази система е вдъхновена от предвидената в член 13 от Конвенцията UPOV. Относно генезиса на тази разпоредба бих искал да отбележа, че временната закрила, която най-напред е само възможност, оставена на преценката на държавите — страни по Конвенцията UPOV, става задължение за тях едва след ревизирането на последната през 1991 г. Подготвителните работи, предшествали тази ревизия, не осветляват взаимовръзката между временната закрила, от една страна, и вторичната закрила, въведена пак по този повод, от друга страна.

29 Известна прилика може да се открие със системата по член 5, параграф 2, буква б) от Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество (ОВ L 167, 2001 г., стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 230). По силата на тази разпоредба държавите членки могат да предвидят изключение от правото на възпроизвеждане, предоставено на титуляря на авторско право, с цел да се позволи изготвянето на възпроизвеждания за лични цели, при условие че титулярят на правата получи справедливо обезщетение. В решение от 21 април 2016 г., Austro-Mechana (C-572/14, EU:C:2016:286, т. 48), Съдът постановява, че когато държава членка прилага тази възможност, изготвянето на възпроизвеждания за лични цели е позволено съгласно националното право, макар да изисква заплащането на справедливо възнаграждение на титуляря на авторското право.

30 Тази разпоредба възпроизвежда съдържанието на член 19, параграф 2 от Конвенцията UPOV.

31 Вж. член 63, параграф 1 от Конвенцията за издаване на европейски патенти, подписана в Мюнхен на 5 октомври 1973 г. и ревизирана през 2000 г.

54. Предлаганото от мен тълкуване впрочем се подкрепя от някои приети от Съвета на UPOV обяснителни документи [32]. Съгласно тези документи понятието „неоторизирано използване“ по смисъла на член 14, параграф 2 от Конвенцията UPOV означава „действия по отношение на размножителния материал, за които се изисква разрешението на титуляря на селекционното право […], но които са извършени, без да е получено такова разрешение“ [33]. В тях Съветът на UPOV уточнява, че извършването на неоторизирани действия означава, че това право „е било предоставено и е в сила“.

55. С оглед на тези съображения считам, че член 13, параграф 3 от Регламент № 2100/94 защитава титуляря само доколкото посочените в параграф 2 от този член действия са извършени по отношение на сортовите компоненти без неговото разрешение *след предоставянето на закрилата*.

56. Този прочит не се променя от факта, подчертан от CVVP, че икономическата стойност на плододайните сортовете, какъвто е сортът, разглеждан в главното производство, се състои главно в способността им да произвеждат плодове. Всъщност този факт не би могъл да постави под съмнение архитектурата на системата за правна закрила на сортовете растения, която се състои, на първо място, от система за първична закрила по отношение на сортовите компоненти и при условията на евентуалност — доколкото селекционерът не е могъл да упражни правото си на първична закрила — от система за вторична закрила по отношение на събрания материал. В рамките на тази система на каскадна защита икономическата стойност, свързана с възможността за събиране на плодовете на сортовите компоненти през годините, може да намери отражение в размера на възнаграждението („роялти“), което селекционерът определя за дейностите по член 13, параграф 2 от Регламент № 2100/94, извършени по отношение на самите компоненти.

57. Предложеното тук тълкуване не може да се постави под въпрос и от доводите, изтъкнати също от CVVP, че това тълкуване би позволило на всяко заинтересовано лице да възпроизвежда сортовите компоненти през периода на временна закрила и след това да продължи да ги използва, без да заплаща възнаграждение на селекционера. Всъщност невъзможността на селекционера да предяви правата си върху събрания материал съгласно член 13, параграф 3 от Регламент № 2100/94, не е пречка той да поиска справедливо обезщетение от стопанина на разсадника, размножавал и продавал сортовите компоненти.

58. Несъмнено тази закрила може да се окаже негодна, ако селекционерът е лишен от възможността да предяви правата си спрямо последния. Струва ми се обаче, че подобна последица е вътрешноприсъща на равновесието, което системата за временна закрила установява между интересите, от една страна, на селекционера, и от друга страна, на приобретателя на сортовите компоненти, размножавани и продавани през периода на временна закрила. Както по същество отбелязва Комисията, нищо не позволява да се счита, че тази система, макар да има за цел да насърчи селекционера да отвори достъпа до сортовите компоненти за трети лица веднага след публикуването на заявката за закрила и съответно да извлича търговска печалба от това [34], няма претенции да гарантира, че той не поема никакъв риск, избирайки да действа по този начин.

32 Обяснителни бележки относно действията по отношение на събрания материал, стр. 4, т. 4, както и Насоки на Съвета на UPOV, стр. 57. Макар да нямат обвързващ характер, тези документи предоставят полезни указания за тълкуването на Конвенцията UPOV и на съответните разпоредби на Регламент № 2100/94.

33 Приема се, че подобни действия са неразрешени и когато не са извършени в съответствие с условията и ограниченията, определени евентуално от титуляря в разрешението му по член 14, параграф 1, буква б) от Конвенцията UPOV. Вж. Насоки на Съвета на UPOV, стр. 57. Струва ми се обаче, че от прилагането по аналогия на съображенията в решение от 20 октомври 2011 г., Greenstar-Kanzi Europe (C-140/10, EU:C:2011:677, т. 41—43), следва, че единствено нарушенията на договорни условия и ограничения, отнасящи се пряко до съществени елементи на закрилата, могат да засегнат съгласието на титуляря на закрилата за целите на прилагането на член 13, параграф 3 от Регламент № 2100/94.

34 Вж. в този смисъл *Würtenberger*, G., *Van der Kooij*, P., *Kiewiet*, B. et *Ekvad*, M., European Union Plant Variety Protection. op. cit., p. 198.

59. С оглед на тези съображения първото условие по член 13, параграф 3 от Регламент № 2100/94 не може да бъде изпълнено в положение като разглежданото по главното производство.

60. Всъщност, от една страна, доколкото действията по размножаване и продажба на сортовите компоненти са извършени от разсадника преди предоставянето на закрилата, тези действия не представляват неразрешено използване на тези компоненти по смисъла на тази разпоредба.

61. От друга страна, тъй като с оглед на отговора, който предлагам да се даде на първия и на втория преюдициален въпрос, извършените от земеделския производител действия по отглеждане и събиране на плодовете не попадат в приложното поле на член 13, параграф 2 от Регламент № 2100/94, тези действия — макар и извършени след предоставянето на закрилата — също не представляват неразрешено използване на сортовите компоненти.

62. От това заключавам, че когато растенията от даден сорт са придобити от разсадник през периода между публикуването на заявката и предоставянето на правната закрила на Общността на този сорт, приобретателят може — през този период и след него — да отглежда свободно тези растения, както и да събира и продава плодовете от тях.

V. Заключение

63. Предвид всички гореизложени съображения предлагам на Съда да отговори на преюдициалните въпроси, поставени от Tribunal Supremo (Върховен съд, Испания), по следния начин:

„1) Член 13, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 2100/94 на Съвета от 27 юли 1994 година относно правната закрила на Общността на сортовете растения трябва да се тълкува в смисъл, че действията по отглеждане на сортови компоненти от защитен сорт и по събиране на плодовете от тях не спадат към посочените в тази разпоредба категории действия, за чието извършване се изисква разрешението на титуляря на закрилата.

2) Член 13, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 2100/94 трябва да се тълкува в смисъл, че понятието „неразрешено използване“ на защитени сортови компоненти не включва действията по отношение на тези компоненти, като размножаването им или продажбата им, извършени през периода между публикуването на заявката за правна закрила на Общността на сортовете растения и предоставянето на тази закрила“.